

Arbetsmaterial till boken

Judiska hjältinnor

Utarbetat i samband med
Skolkampanj mot antisemitism och
rasism

Till minnet av Hédi Fried

Under hösten 2025 lanserade Uppsala kommun en skolkampanj med syfte att motverka antisemitism och andra former av rasism. Kampanjen utarbetades under våren samma år, och under minoritetsveckan (vecka 40) fick samtliga lärare i uppdrag att uppmärksamma dessa viktiga frågor i klassrummet.

Detta instuderingsmaterial, tillsammans med instruktioner, är mitt bidrag till Uppsala kommuns betydelsefulla satsning.

Uppsala, september 2025

Zrinka Miljan, Fil. Dr.

Innehåll

Introduktion	4
AMY WINEHOUSE	7
ANNA MARGOLIN.....	9
ANNE FRANK	11
Anne Frank Tagebuch - für Deutschunterricht	15
BARBARA STREISAND	26
BETTE MIDLER.....	28
EMMA GOLDMAN	30
ESTÉE LAUDER.....	32
FANIA LEWANDO	34
HANNAH ARENDT	36
HANNAH SZENES.....	39
HÉDI FRIED	41
HEDY LAMARR	44
JUDISKA DANSARE	46
JUDITH RESNIK	48
MARILYN MONROE.....	50
NAOMI WADLER.....	52
NELLY SACHS	54
REGINA JONAS.....	56
SOPHIE ELKAN.....	58
SUSAN SONTAG	60
Användbara websidor för lärare (urval)	62

Introduktion

Att arbeta för demokrati och fostra våra elever till demokratiska medborgare är ett av skolans viktigaste uppdrag, enligt styrdokumentet. Frågor som rör rasism i alla dess former är därför centrala att arbeta med i skolans vardag.

Ämnen som antisemitism och andra former av rasism kan vara svåra att ta upp i klassrummet, men just därför är det viktigt att vi lärare gör det – gärna en gång för mycket än en gång för lite. Det handlar inte bara om undervisningen i klassrummet, utan också om samtal i korridorer, i matsalen, på skolgården – kort sagt, överallt.

Förutom den kunskap som kan hämtas från viktiga böcker om rasism och antisemitism, finns det flera användbara webbsidor som erbjuder stöd till lärare i arbetet med dessa frågor. Här är några rekommenderade resurser:

1. **Forum för levande historia**
2. **Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA)**
3. **Eternal Echoes**

På dessa webbsidor finns både elevmaterial och värdefull information för lärarens egen fortbildning.

I Uppsala kommun har vi dessutom tillgång till **Binogi-filmer** och **Begreppa-filmer**, som på ett enkelt och tydligt sätt förklarar komplexa ämnen. Dessa är särskilt användbara för elever med svenska som andraspråk, eftersom språket ibland kan vara ett hinder både för att ta till sig information och för att kunna resonera kring dessa viktiga samhällsfrågor. Kunskap är det bästa botemedlet mot okunskap.

Om materialet

Detta material består av 20 arbetsblad om 20 inspirerande kvinnor. Varje arbetsblad inleds med ord som kan vara svåra att förstå. Eleverna uppmanas att slå upp dessa ord på **synonymer.se**, samt översätta dem till sitt modersmål och till engelska. Syftet är att stärka språket och underlätta förståelsen.

Därefter följer frågor som berör innehållet i texterna. Innan eleverna börjar arbeta med arbetsbladen är det bra att samtala om följande begrepp för att säkerställa att alla förstår vad de innebär:

1. Minoriteter
2. Fördomar
3. Stereotyper
4. Rasism
5. Afrofobi
6. Islamofobi
7. Antiziganism
8. Antisemitism
9. Feminism
10. Kvinnorörelse
11. Nazism
12. Folkmord
13. Förintelse
14. Förintelseläger / Koncentrationsläger

Många av dessa begrepp finns förklarade i Binogi och Begreppa, samt på Forum för levande historias webbplats. Eleverna kan lyssna och reflektera själva innan vi vuxna inleder diskussionen i klassrummet. Detta främjar delaktighet i både lärandet och samtalet.

Fördjupning och källkritik

Att ta del av vittnesmål från Förintelsen via **Eternal Echoes** kan skapa starkt engagemang hos eleverna. På **Sveriges museum om Förintelsen** finns även AI-programmerade samtal med överlevande, där eleverna kan ställa frågor och få svar. En sådan aktivitet kan väcka nyfikenhet och fördjupa förståelsen.

Detta är också ett utmärkt tillfälle att träna **källkritik**. När elever söker fakta på nätet är det viktigt att granska hur webbplatser är uppbyggda och varför de är trovärdiga. Det hjälper eleverna att bli mer medvetna och kritiska internetanvändare.

Om boken och arbetsmaterialet

Texterna i boken är korta och lättillgängliga, vilket gör dem till utmärkt arbetsmaterial. Den koncisa faktrapresentationen gör det lättare för eleverna att behålla koncentrationen. Materialet fungerar både i stora elevgrupper och i mindre grupper med olika anpassningar.

Boken *Judiska hjältinnor* är en omtyckt bok och lämplig för läsning hos en bredare publik. Därför har jag försökt komplettera vissa fakta med länkar till pålitliga webbplatser där eleverna kan fördjupa sig i livet hos judiska hjältinnor.

Arbetsbladen är ett förslag på hur man kan arbeta med boken *Judiska hjältinnor*, men det finns många andra sätt att använda den. Jag hoppas att du hittar något som passar just ditt klassrum.

AMY WINEHOUSE

Läs s. 23 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på vad de betyder på synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Ätstörning		
Hylla		
Kanta		
Missbruk		

Lyssna på en låt av Amy Winehouse på nätet. Vilka känslor väcker låten hos dig?

Om du ska sammanfatta Amy Winehouse liv efter att du har läst texten, vilka ord kan du använda?

Hur tolkar du ”Jag vill att folk ska höra min röst och glömma sina problem några minuter?”

Gå på hemsidan för Amy Winehouse Foundation [Amy Winehouse Foundation - Amy Winehouse Foundation](#). Vilka projekt arbetar stiftelsen med?

ANNA MARGOLIN

Läs s. 51 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på vad de betyder på synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Diktarnamn		
Religiös		
Intellektuell		
Rastlös		
Depression		

Varför är det så att många författare använder sig av diktarnamn för att vara friare i sitt skrivande? Är det vanligare förr eller idag, och varför tror du det?

Anna Margolin skickades år 1906 av sin far till New York för att studera. När du tänker på möjligheter för kvinnor att utbilda sig i början av 1900-talet, tycker du att detta är en viktig händelse i Annas liv eller generellt i en kvinnas liv? Motivera ditt svar.

Hur tolkar du meningen att Anna umgicks med ”de intellektuella judarna”? Vad kan detta betyda?

Tycker du att Anna var modig när hon inte gjorde som hennes familj förväntade sig att hon skulle göra? Borde Anna ha lyssnat på familjen och studerat, eller tycker du att hon vidgade sina horisonter genom att umgås med de intellektuella?

ANNE FRANK

Läs s. 59 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på vad de betyder på Synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Vittnesmål		
Inlevelseförmåga		
Koncentrationsläger		
Nazist		
Deportera		

Anne Frank är en av världens mest kända dagboksförfattare. Hennes dagbok har översatts till femtio språk och är en av världens mest lästa böcker. Här får du möjlighet att lyssna på berättelsen om Annes liv: [Kunskapsverket historia: Anne Frank | UR Play](#). Hur känner du dig efter att ha lyssnat på berättelsen om Anne?

Anne Franks familj gömde sig och lyckades överleva i 761 dagar under andra världskriget. Sedan blev familjen förrådd och deporterades till olika koncentrationsläger. Det var bara Annes pappa som överlevde kriget. Anne dog av en sjukdom som heter tyfus i februari eller mars 1945, bara några dagar innan koncentrationslägret Bergen-Belsen befriades den 15 april 1945. Anne har skrivit mycket om hur hon är rädd för att bli upptäckt och hur hon måste sitta stilla och vara

tyst. Enligt dig – är det acceptabelt att bestämma över någon annans liv, eller att avgöra vem som ska få leva eller inte? Motivera ditt svar.

Anne säger: ”Vad underbart det är att ingen behöver vänta på att börja förändra världen.” Vad menar hon med detta? Hur kan du redan idag bidra till att förändra världen?

Tror du att Anne har förändrat världen? Hur och varför tror du det?

Här kommer ett citat från Annes dagbok.

9 oktober 1942

”Våra många judiska bekanta blir hämtade gruppvis. Gestapos behandling av dessa människor är allt annat än finkänslig, det blir faktiskt forslade i boskapsvagnar till Westerbork, det stora judelägre i Drenthe. Miep berättade om någon som har rymt från Westerbork. Westerbork måste vara fruktansvärt. Där får folk knappt någonting alls att äta och än mindre att dricka. Vatten har man bara en timme om dagen och ett par tusen människor får dela på toa och tvättfat. Alla sover huller om buller, män, kvinnor och de sistnämnda och barnen får ofta håret avrakat. Att rymma är så gott som omöjligt. Folk är brännmärkta av sina rakade skallar och många dessutom av sitt judiska yttre.

Om det är så illa redan i Holland, hur ska de då leva i dessa fjärran och barbariska trakter dir de sedan skickas vidare? Vi tar för givet att de flesta blir mördade. Engelska radion talar om gasning, det kanske är den snabbaste dödsmetoden. (...)

Än är jag inte färdig med sorgelåten. Har du någonsin hört talas om att ta gisslan? Det har man infört nu som det senaste straffet för sabotörer. Det är det mest fasansfulla man kan tänka sig. Oskyldiga, framstående medborgare tas till fånga och tvingas vänta på att bli mördade. Om någon utför ett sabotage och gärningsmannen inte går att hitta ställer Gestapo kort och gott upp en handfull gisslan mot muren. Om de människorna står det ofta dödsrapporter i tidningen. Då rubriceras ogärningen som en ”ödesdiger olycka”.

Ett snyggt folk dessa tyskar, och dem ska jag själv egentligen räknas till! Nej minsann, Hitler har redan för länge sedan gjort oss statslösa. Och förresten finns det ingen- större fiendskap på orden än mellan tyskar och judar.”

På dessa sidor beskriver Anne mycket kortfattat hela processen kring Förintelsen. Judarna identifierades, segregerades, koncentrerades, deporterades och till sist mördades (förintades). Ta reda på vad vart och ett av dessa ord betyder och anteckna deras betydelser. Därefter, sök på nätet hur många judar som mördades under andra världskriget och vilket hebreiskt ord som används för att beskriva Förintelsen.

[illegible]

Efter att du har läst en liten del av Annes dagbok och samlat kort fakta om Förintelsen – tycker du att Förintelsen kan anses vara det värsta brottet i mänsklighetens historia? Varför tycker du som du gör?

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Anne Frank Tagebuch - für Deutschunterricht

Anne Frank wurde am 12. Juni 1929 in Frankfurt am Main geboren. Sie war ein jüdisches Mädchen, das mit ihrer Familie vor den Nationalsozialisten aus Deutschland in die Niederlande floh.

Im Jahr 1942 musste sich die Familie Frank in einem Hinterhaus in Amsterdam verstecken, weil die Nazis Juden verfolgten. Während dieser Zeit schrieb Anne ein Tagebuch, in dem sie ihre Gedanken, Gefühle und das Leben im Versteck beschrieb.

Nach zwei Jahren wurde die Familie entdeckt und verhaftet. Anne starb 1945 im Konzentrationslager Bergen-Belsen, kurz vor Kriegsende.

Ihr Tagebuch wurde später veröffentlicht und ist heute eines der bekanntesten Bücher der Welt. Es zeigt, wie mutig und klug ein junges Mädchen sein kann – auch in sehr schwierigen Zeiten.

GLOSOR:

Tyska	Svenska
das Mädchen	flickan
geboren	född
fliehen	fly
verstecken	gömma sig
das Tagebuch	dagboken
beschreiben	beskriva
entdecken	upptäcka
verhaften	arrestera

Tyska	Svenska
das Konzentrationslager	koncentrationsläger
mutig	modig
klug	klok
schwierig	svår

1. Rätt eller fel? (R/F)

Läs påståendena och skriv om de är **rätt (R)** eller **fel (F)**.

1. Anne Frank wurde in Amsterdam geboren.
2. Die Familie Frank versteckte sich in einem Hinterhaus.
3. Anne schrieb ein Tagebuch über das Leben nach dem Krieg.
4. Anne starb im Jahr 1945.
5. Ihr Tagebuch ist heute unbekannt.

2. Diskussionsfrågor (på svenska eller tyska)

- Varför tror du att Annes dagbok blev så känd?
- Hur tror du det kändes att leva gömd i två år?
- Vad kan vi lära oss av Anne Franks historia?

Anne Frank – Ein ganz normales Mädchen oder nicht?

Donnerstag, 6. April 1944

Liebe Kitty!

Du hast mich gefragt, was meine Hobbys und Interessen sind, und darauf will ich dir antworten. Aber ich warne dich, erschrick nicht, denn es sind eine ganze Menge. An erster Stelle: Schreiben. Aber das zählt eigentlich nicht als Hobby. Zweitens: Stammbäume. In Zeitungen, Büchern u. Ä. suche ich nach den Stammbäumen der deutschen, spanischen, englischen, österreichischen, russischen, skandinavischen und niederländischen Fürstenfamilien. Mit vielen bin ich schon sehr weit gekommen, vor allem, weil ich mir immer Aufzeichnungen mache, wenn ich Biographien oder Geschichtsbücher lese. Ich schreibe sogar ganze Abschnitte aus der Geschichte ab. Mein drittes Hobby ist dann auch Geschichte. Vater hat schon viele Bücher für mich gekauft. Ich kann den Tag fast nicht erwarten, an dem ich in den öffentlichen Bibliotheken alles nachschlagen kann. Nummer vier ist die Mythologie Griechenlands und Roms. Auch darüber habe ich verschiedene Bücher. Die neun Musen oder sieben Geliebten von Zeus kann ich dir einfach so aufsagen. Die Frauen von Herakles usw. kenne ich aus dem Effeff. Weitere Liebhabereien sind Filmstars und Familienfotos. Außerdem bin ich versessen auf Lesen und Bücher, interessiere mich für Kunstgeschichte und für Schriftsteller, Dichter und Maler. Musiker kommen vielleicht später noch. Eine gewisse Antipathie habe ich gegen Algebra, Geometrie und Rechnen. Alle übrigen Schulfächer mache ich mit Vergnügen, aber vor allem Geschichte!

Deine Anne M. Frank

Gloslista

Tyska	Svenska
Gefragt	frågat
Hobbys und Interessen	hobbyn och intressen
Antworten	svara
erschrick nicht	bli inte rädd / bli inte chockad

Tyska	Svenska
eine ganze Menge	en hel del
an erster Stelle	i första hand
Zählen	räknas
Stammbäume	släktträd
Fürstenfamilien	furstefamiljer
Aufzeichnungen machen	göra anteckningar
Abschreiben	skriva av
Geschichte	historia
öffentliche Bibliotheken	offentliga bibliotek
Mythologie	mytologi
Aufsagen	recitera / säga utantill
aus dem Effeff kennen	kunna mycket väl / utantill
Liebhabereien	intressen / passioner
versessen auf	tokig i / mycket förtjust i
Schriftsteller, Dichter, Maler	författare, diktare, målare
Antipathie	motvilja
Rechnen	räkning
übrige Schulfächer	övriga skolämnen
mit Vergnügen	med nöje

1. Welche Hobbys hat Anne Frank? Nenne mindestens drei.

2. Welches Hobby findest du am interessantesten? Warum?

3. Gibt es ein Hobby, das du mit Anne teilst?

4. Was bedeutet es, wenn man etwas „aus dem Effeff kennt“?

Letzter Brief im Tagebuch

Dienstag, 1. August 1944

Liebe Kitty!

»Ein Bündelchen Widerspruch!« Das ist der letzte Satz meines vorigen Briefes und der erste von meinem heutigen. »Ein Bündelchen Widerspruch«, kannst du mir genau erklären, was das ist? Was bedeutet Widerspruch? Wie so viele Worte hat es zwei Bedeutungen, Widerspruch von außen und Widerspruch von innen. Das Erste ist das normale »sich nicht zufrieden geben mit der Meinung anderer Leute, es selbst besser zu wissen, das letzte Wort zu behalten«, kurz um, alles unangenehme Eigenschaften, für die ich bekannt bin. Das Zweite, und dafür bin ich nicht bekannt, ist mein Geheimnis. Ich habe dir schon öfter erzählt, dass meine Seele sozusagen zweigeteilt ist. Die eine Seite beherbergt meine ausgelassene Fröhlichkeit, die Spöttereien über alles, Lebenslustigkeit und vor allem meine Art, alles von der leichten Seite zu nehmen. Darunter verstehe ich, an einem Flirt nichts zu finden, einem Kuss, einer Umarmung, einem unanständigen Witz. Diese Seite sitzt meistens auf der Lauer und verdrängt die andere, die viel schöner, reiner und tiefer ist. Nicht wahr, die schöne Seite von Anne, die kennt niemand, und darum können mich auch so wenige Menschen leiden. Sicher, ich bin ein amüsanter Clown für einen Nachmittag, dann hat jeder wieder für einen Monat genug von mir. Eigentlich genau dasselbe, was ein Liebesfilm für ernsthafte Menschen ist, einfach eine Ablenkung, eine Zerstreuung für einmal, etwas, das man schnell vergisst, nicht schlecht, aber noch weniger gut. Es ist mir unangenehm, dir das zu erzählen, aber warum sollte ich es nicht tun, wenn ich doch weiß, dass es die Wahrheit ist? Meine leichtere, oberflächliche Seite wird der tieferen immer zuvorkommen und darum immer gewinnen. Du kannst dir nicht vorstellen, wie oft ich nicht schon versucht habe, diese Anne, die nur die Hälfte der ganzen Anne ist, wegzuschieben, umzukrempeln und zu verbergen. Es geht nicht, und ich weiß auch, warum es nicht geht. Ich habe große Angst, dass alle, die mich kennen, wie ich immer bin, entdecken würden, dass ich eine andere Seite habe, eine schönere und bessere. Ich habe Angst, dass sie mich verspotten, mich lächerlich und sentimental finden, mich nicht ernst nehmen. Ich bin daran gewöhnt, nicht ernst genommen zu werden, aber nur die »leichte« Anne ist daran gewöhnt und kann es aushalten. Die »schwerere« ist dafür zu schwach. Wenn ich wirklich einmal mit Gewalt für eine Viertelstunde die gute Anne ins Rampenlicht gestellt habe, zieht sie sich wie ein Blümchen-rühr-mich-nicht-an zurück, sobald

sie sprechen soll, lässt Anne Nr. 1 ans Wort und ist, bevor ich es weiß, verschwunden. In Gesellschaft ist die liebe Anne also noch nie, noch nicht ein einziges Mal, zum Vorschein gekommen, aber beim Alleinsein führt sie fast immer das Wort. Ich weiß genau, wie ich gern sein würde, wie ich auch bin ... von innen, aber leider bin ich das nur für mich selbst. Und das ist vielleicht, nein, ganz sicher, der Grund, warum ich mich selbst eine glückliche Innennatur nenne und andere Menschen mich für eine glückliche Außennatur halten. Innerlich weist die reine Anne mir den Weg, äußerlich bin ich nichts als ein vor Ausgelassenheit sich losreißendes Geißlein. Wie schon gesagt, ich fühle alles anders, als ich es ausspreche. Dadurch habe ich den Ruf eines Mädchens bekommen, das Jungen nachläuft, flirtet, alles besser weiß und Unterhaltungsromane liest. Die fröhliche Anne lacht darüber, gibt eine freche Antwort, zieht gleichgültig die Schultern hoch, tut, als ob es ihr nichts ausmacht. Aber genau umgekehrt reagiert die stille Anne. Wenn ich ganz ehrlich bin, muss ich dir bekennen, dass es mich trifft, dass ich mir unsagbar viel Mühe gebe, anders zu werden, aber dass ich immer wieder gegen stärkere Mächte kämpfe. Es schluchzt in mir: Siehst du, das ist aus dir geworden: schlechte Meinungen, spöttische und verstörte Gesichter, Menschen, die dich unsympathisch finden, und das alles, weil du nicht auf den Rat deiner guten Hälfte hörst. Ach, ich würde gern darauf hören, aber es geht nicht. Wenn ich still oder ernst bin, denken alle, dass das eine neue Komödie ist, und dann muss ich mich mit einem Witz retten. Ganz zu schweigen von meiner eigenen Familie, die bestimmt glaubt, dass ich krank bin, mir Kopfwepillen und Beruhigungstabletten zu schlucken gibt, mir an Hals und Stirn fühlt, ob ich Fieber habe, mich nach meinem Stuhlgang fragt und meine schlechte Laune kritisiert. Das halte ich nicht aus, wenn so auf mich aufgepasst wird, dann werde ich erst schnippisch, dann traurig, und schließlich drehe ich mein Herz wieder um, drehe das Schlechte nach außen, das Gute nach innen und suche dauernd nach einem Mittel, um so zu werden, wie ich gern sein würde und wie ich sein könnte, wenn ... wenn keine anderen Menschen auf der Welt leben würden.

Deine Anne M. Frank

Gloslista

Tyska	Svenska
das Bündelchen	lilla bunt / knippe
der Widerspruch	motsägelse / invändning
sich nicht zufrieden geben	inte nöja sig
die Meinung	åsikt
das letzte Wort behalten	få sista ordet
Unangenehm	obehaglig
bekannt sein für	vara känd för
das Geheimnis	hemlighet
Zweigeteilt	delad i två
Ausgelassen	livlig / uppsluppen
die Spöttereien	hån / skämt
Lebenslustigkeit	livsglädje
die Umarmung	omfamning
Unanständig	oanständig
auf der Lauer sitzen	ligga på lur
Verdrängen	tränga undan
zum Vorschein kommen	komma fram / visa sig
das Rampenlicht	rampljuset
die Gesellschaft	sällskap / umgänge

Tyska	Svenska
die Außennatur	yttre natur
die Innennatur	inre natur
sich losreißen	slita sig loss
der Ruf	rykte
Frech	fräck
Gleichgültig	likgiltig
Sentimental	sentimental
ernst nehmen	ta på allvar
Verspotten	håna
das Schlechte nach außen drehen	visa det dåliga utåt
das Gute nach innen drehen	gömma det goda inåt
die Beruhigungstablette	lugnande tablett
Schnippisch	spydig / snäsigt
die Zerstreuung	distraktion / förströelse
der Flirt	flirt
der Unterhaltungsroman	underhållningsroman
das Geißlein	litet get / sprallig person
der Stuhlgang	avföring
die schlechte Laune	dåligt humör

1. Rätt eller fel? (R/F)

Läs påståendena och skriv om de är **rätt (R)** eller **fel (F)**.

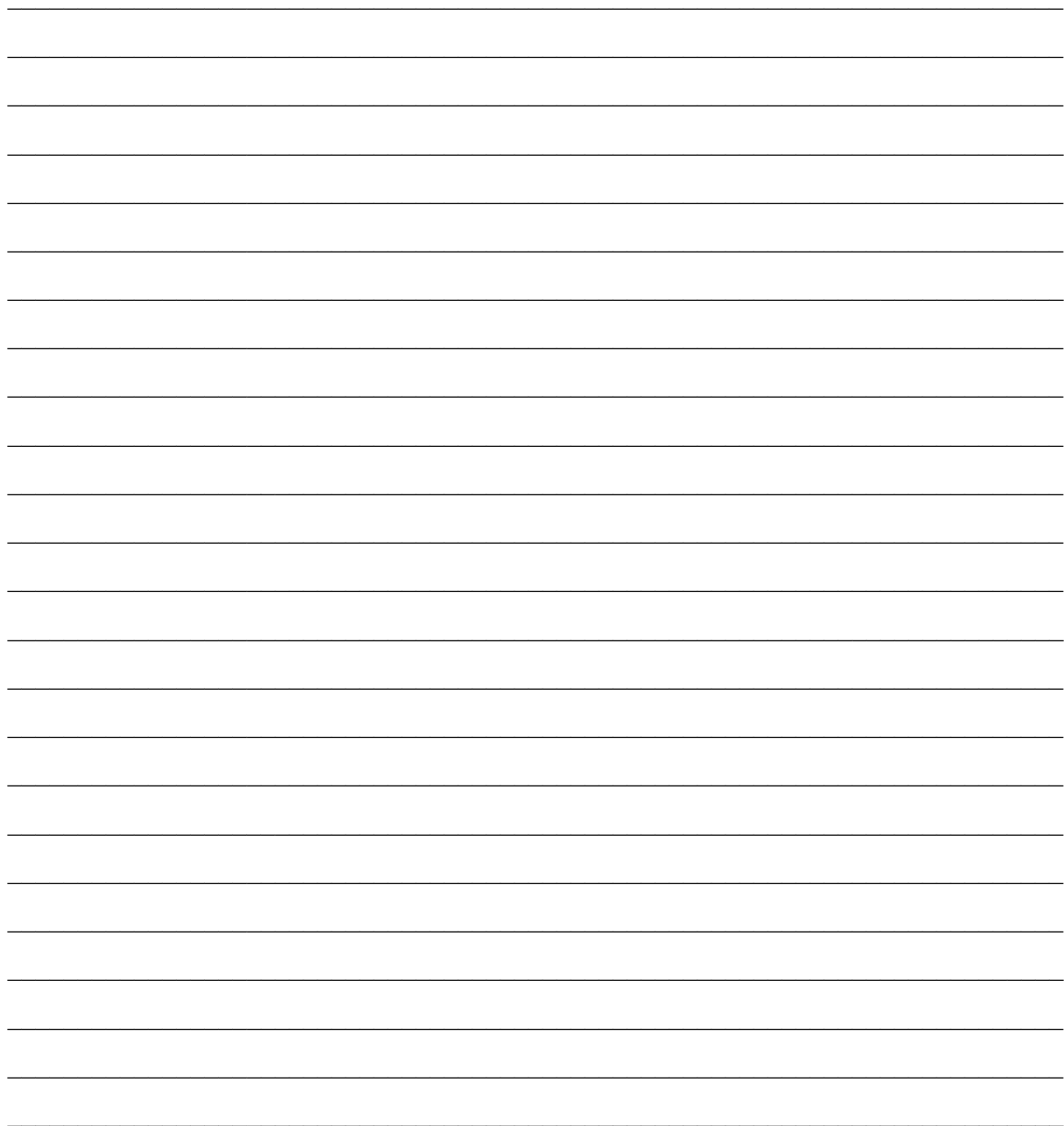
- a) Anne Frank beschreibt sich als ein „Bündelchen Widerspruch“.
- b) Sie zeigt ihre ernste Seite oft in der Schule.
- c) Ihre Familie versteht ihre Gefühle sehr gut.
- d) Anne hat Angst, dass andere ihre tiefere Seite entdecken.
- e) Die fröhliche Anne ist nur eine Ablenkung für andere Menschen.

- Was bedeutet „Widerspruch“ für Anne?

- Kennst du das Gefühl, zwei Seiten in dir zu haben? Beschreib.

- Warum zeigt Anne ihre tiefere Seite nicht in der Gesellschaft?

Schreib einen Brief an Anne Frank. Du darfst über alles schreiben, aber beziehe dich gern auf Informationen aus dem Text, den du über Anne gelesen hast. Schreib gerne mindestens 100 Worte.

BARBARA STREISAND

Läs s. 47 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att fråga din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Generositet		
Välgörande ändamål		
Filantrop		
Exceptionellt		

Gå in på nätet och lyssna på en låt av Barbra Streisand. Vilka känslor väcks hos dig när du hör låten? Har låten ett särskilt budskap?

Barbra Streisand är inte bara en sångerska utan också en framgångsrik skådespelerska. Hon har fått två Oscarsstatyetter för sina filmer. Vilka filmer handlar det om?

Varför är filmen *Yentl* en banbrytande film för Barbra Streisand?

Om du fick möjlighet att träffa Barbra Streisand, skulle du vilja göra det? Varför eller varför inte?

BETTE MIDLER

Läs s. 69 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att fråga din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Underhållare		
Artist		
Depression		

Bette Midler säger ”Om du kan acceptera det som är annorlunda med dig själv, och lära dig att älska det och uppmuntra det, kan du bli en underbar person.” Hur tolkar du Bettes ord?

Bette Midler har uppträtt i Sverige. Hon gav en konsert på Nöjesteatern i Lund den 3 oktober 1978. Detta framträdande var ett av få som arrangerades utanför USA och gav henne möjlighet att uppträda för en internationell publik. Man kan fortfarande köpa bilder från denna konsert. Vad tycker du att detta säger om Bette Midlers popularitet?

Lyssna på en av Bette Midlers låtar, exempelvis *The Rose* från 1979. Vad tycker du om hennes musik? Vilka känslor väcker den hos dig?

Bette Midler har länge kämpat för homosexuellas rättigheter. Hon har blivit särskilt populär bland homosexuell publik. Varför tycker du att alla människor ska behandlas lika, oavsett religion, sexuell läggning eller etnicitet?

EMMA GOLDMAN

Läs s. 56 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att fråga din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Ortodox		
Rebellisk		
Realskolan		
Försörjning		
Anarkism		
Auktoritet		
Den ekonomiska kraschen		
Förgrundsgestalt		
Plädera		
Jämlikhet		

I texten står det först att Emma var rebellisk, och därför blev hon slagen av sin pappa. Därefter står det att hennes religionslärare vägrade ge henne ett intyg om gott uppförande, vilket ledde till att hon inte fick börja på gymnasiet. Tror du att situationen hade sett annorlunda ut om Emma hade varit en pojke i stället för en flicka? Skulle hon ha blivit behandlad på ett annat sätt? Motivera ditt svar.

Emma kämpade för högre löner, kortare arbetstider, fri kärlek och jämlikhet – och detta för bara 100 år sedan. Om du tänker tillbaka på Emmas krav, hur skulle du kunna beskriva henne med fem ord? Varför väljer du just dessa ord?

Emma Goldman blev den första kvinnan i USA:s historia att arresteras för ett politiskt brott, och dömdes till ett års fängelse. Hon engagerade sig i antimilitarism, vilket på den tiden ansågs vara landsförräderi. Hon betraktades som farlig, men i själva verket var hon en kvinna som stod upp för många av de värderingar som vårt moderna samhälle idag bygger på. Varför tror du att människor med nya idéer ofta råkar illa ut, just på grund av dessa idéer – som senare visar sig vara en del av moderna normer? Motivera ditt svar.

ESTÉE LAUDER

Läs s. 125 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att fråga din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Komponera (i kemi)		
Bolag		
Affärsgeni		
Pionjär		
Förmögenhet		

Estée säger ”Jag har aldrig drömt om framgång. Jag arbetade mig till den.” Vad menar hon med detta?

Estées historia är speciell eftersom hon startade ett eget företag under en tid då kvinnor oftast var hemmafruar. De kunde arbeta för sina män, men i Estées fall var det tvärtom – hennes man och söner arbetade för henne. Varför är det viktigt att uppmärksamma sådana historier även idag, när det är vanligt att kvinnor startar egna företag?

Estée hade en släkting som var kemist, och hon började med att sälja hans krämer. Senare lärde hon sig att tillverka egen kosmetik. Än idag är hennes produkter omtyckta över hela världen. Men Estée var inte bara en framgångsrik affärskvinna – hon var också mycket mer. Kan du hitta några andra saker som Estée sysslade med under sitt liv?

Om du hade möjlighet att träffa Estée Lauder, vilka tre frågor skulle du vilja ställa till henne?

FANIA LEWANDO

Läs s. 79 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

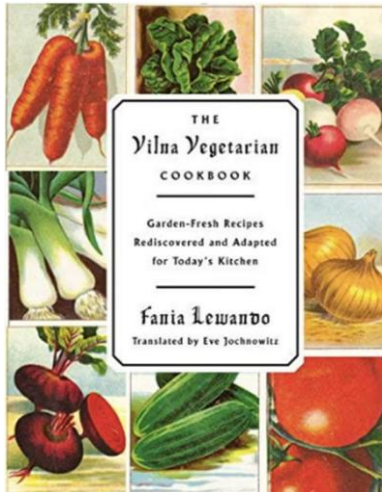
Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Dietist		
Kosher		
Pionjär		
Jiddisch		
Getto		
Antikvariat		

Fania Lewando levde mellan 1889 och 1941. Hon ansåg att man inte skulle slänga något – allt kan användas till mat. Denna tanke motsvarar dagens idéer om hållbar utveckling.

Om du utgår från de tre perspektiven inom hållbar utveckling – ekologiskt, ekonomiskt och socialt – vilka slutsatser kan du dra om Fantias idéer? Var de kreativa, innovativa eller tråkiga? Välj tre adjektiv som beskriver Fania:

Fania mördades under Förintelsen, men hennes böcker bevarades tack vare människor som förstod deras betydelse. År 1995 köpte en man en av hennes böcker på ett antikvariat i Storbritannien och insåg dess värde. Boken publicerades år 2015 i en engelsk översättning.

Omslaget från 2015 såg ut så här. Varför tror du att det är viktigt att bevara böcker och kulturarv?

Gå in på ne.se och läs om kosher. Vad betyder koshermat och vilka regler gäller för att äta kosher? Skriv minst fem anteckningar och försök att memorera dem. Jämför gärna dina anteckningar med eleven du sitter bredvid. Valde ni samma fakta eller olika? Diskutera era val.

HANNAH ARENDT

Läs s. 24 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på vad de betyder på Synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Filter		
Teoretiker		
Sekulariserad		
Statslöshet		

Hannah Arendt upplevde många orättvisor i sitt liv. Därför uttryckte hon att ”den mest grundläggande rätten är att ha rättigheter”. Vad menar hon med detta?

Vilka rättigheter tycker du är viktigast? Kan man ens sätta ord på och göra en ranglista över olika rättigheter?

Varför får man aldrig tillåta någon annan att bestämma över andra människor när det gäller grundläggande friheter?

Titta på en lista över böcker som Hannah Arendt har skrivit. Välj ut en rubrik och kommentera namnet på boken. Varför valde du just den, och vad tror du att Hannah Arendt vill förmedla redan genom bokomslaget?

Hur kämpade Hannah Arendt mot antisemitism? Varför gav hon upp sin karriär? Anser du att detta är modigt, eller tycker du att det inte är det? Ta reda på vad begreppet civilkurage betyder och skriv en kort text om Hannah och hennes mod.

This image shows a single page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, leaving small margins at the top and bottom. There are no vertical margin lines, text, or other markings on the page.

HANNAH SZENES

Läs s. 41 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på vad dem betyder på synonymer.se eller prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Assimilerad		
Sionist		
Rekrytera		
Undsätta		
Tortera		
De allierade under andra världskriget		
Spioneri		
Kvarleva		

Resonera kring Hannahs ord: ”Det finns stjärnor vars ljus ännu syns på jorden, även om de sedan länge har slocknat. Det finns människor vars lyster lyser upp världen, även om de inte längre finns bland de levande. Dessa ljus skiner extra klart när natten är mörk. De lyser upp vägen för mänskligheten.” Vad betyder dessa ord?

Varför kan Hannah anses vara en symbol för motstånd och mod?

Skriv ett kort brev till Hannah där du beskriver dina tankar om hennes mod.

HÉDI FRIED

Läs s. 32 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på vad de betyder på synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Förintelseläger		
Omsorg		
Utplåna		
Kommendera		
Koncentrationsläger		

Titta på filmen *Historien om Bodri* på URplay. [Historien om Bodri | Se den animerade berättelsen här! | Åk 0-3 | UR Play](#) Vad handlar filmen om?

Varför heter filmen *Historien om Bodri*? Vem var Bodri och varför heter filmen just efter honom?

Hédi och hennes lillasyster Livia utsattes för antisemitism – och inte bara det, de fick uppleva dess värsta form: Förintelsen. Sök på ne.se vad Förintelsen är och försök förklara denna process kort.

Hédi hade en lillasyster, Livia Fränkel, som kom med henne till Sverige. Livia ägnade också sitt liv åt att berätta om Förintelsen, sprida demokrati och motverka hat. Detta gjorde hon genom att vittna. Titta på ett av vittnesmålen på sidan *Eternal Echoes*. [Livia Fränkel | MIN UPPVÄXT 1927-1939 | Eternal Echoes](#). Svara på frågorna som hör till filmen du valde att titta på.

Hédi Fried hade en mycket speciell livshistoria – inte bara under Förintelsen, utan också efter, i Sverige. Sök efter mer information om Hédi på nätet. Vad tycker du är speciellt med henne? Vad hade hon för yrke och vad arbetade hon med efter att hon kom till Sverige?

Hédi grundade, efter sin man Michaels död, en stiftelse: Michael A. Frieds stiftelse. [Michael A. Frieds stiftelse](#). Ta reda på vad stiftelsen arbetar med. Varför tror du att Hédi valde att uppmärksamma just dessa frågor? Hur kommer det sig att någon som överlevt Förintelsen inte sprider hat, utan i stället kärlek, demokrati och värme?

Hédi var mycket omtyckt i Sverige och flera har skrivit om henne och hennes liv. Lyssna på låten *Skärvor av ett liv*, [Skärvor av ett liv \(Dedicerad till Hédi Fried och Livia Fränkel\)](#), som handlar om Hédi och Livia och som fått sitt namn från Hédis bok. Låten är skriven av Adolphson och Falk. Vad vill de förmedla med låten? Vilka känslor väcker den hos dig?

I låten nämns en stad i Transsylvanien. I vilket land ligger Transsylvanien? Kan du lista ut vilken stad det handlar om?

Hédi skrev många böcker, och en av dem heter *Frågor jag fått om Förintelsen*. Denna bok delades ut till elever över hela Sverige. Boken består av svar på många av de frågor Hédi fick under sina föreläsningar för elever. Om du hade haft möjlighet att träffa Hédi – vad skulle du vilja fråga henne, och varför?

Vad tror du är det viktigaste budskapet Hédi vill att vi ska ta med oss i vårt demokratiska samhälle idag?

HEDY LAMARR

Läs s. 12 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via Synonymer.se eller genom att fråga din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Debitera		
Omskriva		
Konvertera		
Radiostyrd		
Flotta		

Vad är Hedy Lamarr känd för?

Vad betyder och hur tolkar du: ”Kompromiss och tolerans är magiska ord?”

Vad tror du är orsaken till att det tog så lång tid innan Hedy Lamarr fick utmärkelsen EFF Pioneer Award? Ta reda på vad denna utmärkelse innebär och fundera över möjliga orsaker till att Hedy fick vänta så länge. Utgå från följande perspektiv: Hedy som kvinna, Hedy som judinna, Hedy som skådespelerska och inte som erkänd uppfinnare.

Extra: Skriv ett brev till Hedy där du berättar vad du vill veta om henne, hennes liv, karriär och uppfinningar.

JUDISKA DANSARE

Läs s. 48-49 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via Synonymer.se eller genom att fråga din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Minoritet		
Majoritet		
Tradition		
Inkludera		
Mansdominerade strukturer		
Pionjär		
Skildra		
Utsatthet		
Migrant		
Prägla		
Förkroppsliga		

Hur tolkar du detta citat: ” Vad innebär det att vara minoritet och konstnär? Ofta att arbeta hårdare än majoriteten, men lika ofta att sätta prägel på sin konstform.”

Varför är det under vissa omständigheter modigt att bryta mot normer och skrivna regler?

Varför har kvinnor, oavsett bakgrund eller religion, ofta svårare att lyckas än män? På vilket sätt påverkar faktorer som religion, hudfärg eller sexuell läggning detta?

JUDITH RESNIK

Läs s. 15 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på vad de betyder på Synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Envis		
Rymdfärja		
Astronaut		

Hur tolkar du citatet: "Hårt arbete och envishet kan ta dig vart än du vill."

Judith Resnik var den första judiska kvinnan i rymden. Vilka andra judiska kvinnor som har varit i rymden kan du hitta på nätet?

Besök Challenger Centers webbplats och läs om Judith Resnik [Judith Resnik | Challenger Center](#). Beskriv henne med tio ord efter att du har läst texten.

MARILYN MONROE

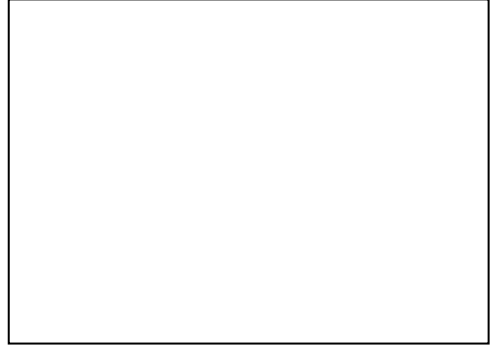
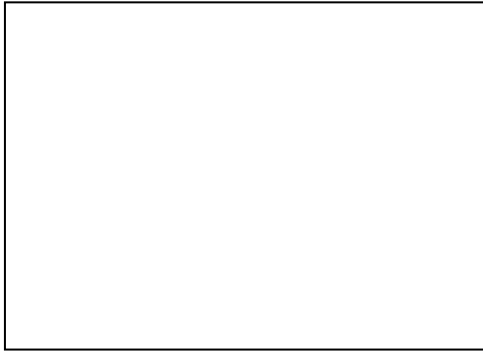
Läs s. 39 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på vad de betyder på Synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Fosterfamilj		
Genombrott		
Hylsa		
Bar mitzva		
Församling		
Rationell		
Etisk		
Konvertera		

Marilyn Monroe sa ”Att vara normal är tråkigt.” Hur tolkar du detta?

Marilyn Monroe konverterade till judendomen efter sitt giftermål med Arthur Miller. Efter detta bar hon alltid med sig en *mezuzah* och en *siddur*. Sök på nätet hur dessa ser ut och rita av en av varje.

Lyssna på en av de låtar som Marilyn Monroe har sjungit och titta på en scen från en film där hon spelar på YouTube. Vad tycker du om dem? Vilka känslor väcks hos dig?

NAOMI WADLER

Läs s. 80 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Aktivist		
Adoptera		
Rasism		
Skjutvåld		
Antisemitism		
Demonstration		

”Jag är svart. Jag är immigrant. Jag är judinna. Jag har en åsikt. Och jag kommer inte att ge mig av. Vänj er.” Tolvåriga Naomi Wadler sa detta under protesten *March for Our Lives*. Vad menar Naomi med detta?

Varför är det viktigt att uppmärksamma kvinnor som utsätts för våld? Varför är det särskilt viktigt att lyfta fram våld mot kvinnor inom utsatta grupper, till exempel mörkhyade kvinnor, homosexuella kvinnor eller kvinnor som tillhör en annan religion än den officiella i ett land?

Naomi talade inför en stor publik (mellan 200 000 och 800 000 personer) när hon bara var 12 år gammal och uttryckte starka åsikter om skjutvåld. Bara genom att läsa om detta kan vi få en bild av hur Naomi är som person. Beskriv henne med fem ord och förklara varför du valde just dessa.

Naomi säger att hon kämpar mot rasism, antisemitism och ojämlikhet mellan män och kvinnor. Många aktivister fokuserar ofta på ett av dessa stora problem. Varför är det viktigt att engagera sig och göra sin röst hörd i frågor som rör demokratiska värden i ett land?

Naomi säger att en av dem hon ser upp till när hon talar är Rosa Parks. Fördjupa dig i detta vem som Rosa Parks var och anteckna 5 viktigaste fakta om henne.

NELLY SACHS

Läs s. 20 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Reguljär		
Ägna		
Församling		
Visshet		

Varför blev Nelly flykting?

Vilka var nazisterna och vilka människor ansåg de vara sina fiender?

Varför fick Nelly Sachs Nobelpriset i litteratur?

Ta reda på andra kända judiska kvinnor i Sverige som tvingades fly från nazisternas utrotningspolitik. Vad tror du att de har gemensamt?

Anteckna fem verk som Nelly Sachs hade skrivit.

REGINA JONAS

Läs s. 74 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Halakhiskt		
Fördomar		
Rabbin		
Motivera		
Förvalta		
Synagoga		
Bedrift		
Viga		

Varför är Regina Jonas en speciell kvinna och vad är det som utmärker henne?

Vilket budskap skickar Regina till oss när hon påstår att ”Det finns i princip inget halakhiskt hinder för kvinnor att bli rabbiner, bara fördomar och ovana”?

Du kan fördjupa dig i Reginas historia genom att läsa om henne på länken: [Vem var rabbi Regina Jonas och varför mördades hon i Auschwitz 1944? :: About Holocaust](#). I texten påstås att Reginas ”synagoga var överallt”. Vad tror du att detta betyder?

Tycker du att Regina var före sin tid med tanke på att hon kämpade mot normer och fördomar om kvinnor? Tycker du att hennes namn nämns ofta och är välkänt, eller är det första gången du hör talas om henne?

Varför har kvinnor historiskt sett nästan alltid haft så mycket svårare att uppnå sina mål än män? Tycker du att det är viktigt att uppmärksamma alla förändringar när det gäller kvinnors position i samhället? Varför tycker du så, eller varför tycker du inte så? Motivera ditt svar.

SOPHIE ELKAN

Läs s. 35 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Sjukdom TBC		
Förtvivlad		
Hylla		
Historisk roman		
Glåporden		

Hitta på nätet alla böcker som Sophie har skrivit. Vilken rubrik tycker du låter mest lockande, och varför?

Om man läser om Sophie på nätet och besöker några pålitliga webbplatser, såsom Riksarkivet, står det att Sophie har varit i skuggan av den svenska Nobelpristagaren Selma Lagerlöf – den första kvinnan som fick Nobelpriset i litteratur. Vad tror du att detta kan bero på?

Varför hade inte judar fullständiga medborgerliga rättigheter i Sverige i början av 1900-talet?
Vad innebär det att inte ha fullständiga medborgerliga rättigheter?

Vad tror du att Sophie menar när hon säger ”Först ska man kunna allt, sedan ska man glömma allt, sedan kan man skriva.”

SUSAN SONTAG

Läs s. 43 i boken *Judiska hjältinnor* och gör tillhörande uppgifter

Förklara följande ord genom att ta reda på deras betydelse via synonymer.se eller genom att prata med din lärare. Om du har ett annat modersmål än svenska, översätt ordet till ditt modersmål. Därefter översätter du ordet till engelska.

Ord	Förklaring	Ordet på mitt modersmål/engelska
Forma någon		
Essäistik		

Susan Sontag visade sitt mod genom att skriva om ämnen som andra inte vågade skriva om – lidande, sjukdom, pornografi och kriget i Vietnam. Varför tror du att det är viktigt att skriva om saker som andra människor inte vågar ta upp, när man befinner sig i en position där andra lyssnar på en?

Susan sa en gång “The only story that seems worth writing is a cry, a shot, a scream. A story should break the reader’s heart.” Vad tror du att hon menar med detta?

Susan var mycket engagerad i att kommentera aktuella händelser. Hon deltog i en intervju direkt efter att hon kom tillbaka från Bosnien år 1995, i direkt anslutning till folkmordet i Srebrenica.

Lyssna på intervjun: [Susan Sontag interview \(1995\)](#). Vilka känslor försöker Susan Sontag förmedla till dem som lyssnar? Pratar hon på ett sätt du förstår, eller är det svårt att följa hennes tankar? Vilken stämning råder i intervjun?

Användbara websidor för lärare (urval)

SVENSKA

Forum för levande historia - [Forum för levande historia](#)

Eternal Echoes - [Startsida](#) | [Eternal Echoes](#)

Svenska kommittén mot antisemitism - [Startsidan - Svenska kommittén mot antisemitism \(SKMA\)](#)

Sveriges museum om Förintelsen - [Startsida - Sveriges museum om Förintelsen](#)

Fredens hus - [Fredens Hus – Vi gör världen lite bättre – en person i taget](#)

Emerichfonden - [Emerichfonden – Mot våld för medmänsklighet](#)

ENGELSKA

Yad Vashem [Yad Vashem – The World Holocaust Remembrance Center](#)

United States Holocaust Memorial Museum [United States Holocaust Memorial Museum](#)

Arolsen Archives [Arolsen Archives - International Center on Nazi Persecution](#)

Fortunoff Video Archive For Holocaust Testimonies [Home - Fortunoff Video Archive for Holocaust Testimonies](#)

History Unfolded - [History Unfolded: US Newspapers and the Holocaust](#)

Nurmberg Trial Projects - [Nuremberg - Explore the Nuremberg Trials!](#)

International Holocaust Remembrance Alliance - [Home - IHRA](#)

Anne Frank Museum - [Home | Anne Frank House](#)